

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ. ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ

УДК 373.5:37.091

DOI: 10.37026/2520-6427-2021-107-3-20-25

Оксана ВІРОЛАЙНЕН,

аспірантка кафедри педагогіки,
адміністрування та соціальної роботи
Навчально-наукового інституту
менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»,
заступник директора із навчально-виховної роботи
комунального закладу освіти
«Середня загальноосвітня школа № 58»
Дніпровської міської ради,
м. Дніпро, Україна
ORCID: 0000-0001-5959-434X
e-mail: vera.77.147@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ УПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація. Із метою організації високоефективного освітнього процесу в умовах упровадження змішаного навчання в закладі загальної середньої освіти необхідно вивчати та враховувати особливості управлінської діяльності. Низка вчених України та світових дослідників вивчали організаційно-педагогічні основи управління закладом освіти, проте під впливом глобальних освітніх змін суспільство вимагає нового погляду на означену проблему. Завдяки сучасним технологіям, котрі використовуються в закладі освіти, управлінський аспект набуває новітніх та інноваційних відтінків системи організації освітньої діяльності. Процес навчання може відбуватися будь-де та у будь-який час, єдина умова – підключення до мережі «Інтернет». Така форма навчання надає змогу впровадженню інтерактивних технологій викладання освітнього матеріалу. У статті

виокремлено й проаналізовано управлінські функції та задачі, необхідні для організації інноваційного освітнього процесу, скерованого вимогами часу. Завдяки вивченню цього матеріалу визначено завдання і зміст управлінської діяльності успішного керівника закладу освіти щодо розвитку професійної компетентності вчителя. Зроблено висновок, який визначає рівень системності в закладі загальної середньої освіти, а також вказує на створення ефективної функціонуючої системи, що відповідає міжнародним стандартам.

Ключові слова: дистанційна освіта, змішане навчання, інформаційні технології, управління закладом загальної середньої освіти, освітній процес, система управління, впровадження інтерактивних технологій викладання, функції управління, модель керівника закладу загальної середньої освіти.

Oksana VIROLAINEN,

Graduate student of the Department of Pedagogy,
Administration and Social work SIHE
«University of Education Management»,
Deputy Director for Educational
Work Communal Institution
«Secondary school № 58» Dnieper City Council,
Dnieper, Ukraine
ORCID: 0000-0001-5959-434X
e-mail: vera.77.147@gmail.com

FEATURES OF MANAGEMENT ACTIVITY IN THE CONDITIONS OF INTRODUCTION OF MIXED LEARNING TECHNOLOGIES IN GENERAL SECONDARY EDUCATION

Abstract. It has been determined that it is necessary to study and take into account the peculiarities of management activities in order to organize a highly effective educational

process in the introduction of blended learning in general secondary education. Number of Ukrainian scientists and world researchers have studied the organizational

and pedagogical foundations of educational institution management, but under the influence of global educational changes, society requires a new perspective on this problem.

Due to the new technologies used by a modern educational institution, the managerial aspect acquires the latest and most innovative shades of the system of organization of educational activities. The learning process can take place anywhere and at any time, the only condition is an Internet connection. This form of education allows the introduction of interactive technologies for teaching educational material. The article identifies and analyzes the management functions and tasks that are necessary for the organization of an innovative educational process, guided by the requirements of the time. Due to the study of this material it has been determined tasks and content of management activities of a successful head of an educational institution for the development of professional competence of a teacher. We came to such conclusion, which determines the level of systemicity in the institution of general secondary education, as well as indicates the creation of an effectively functioning system that meets international standards.

Key words: *blended learning, distance learning, information technology, management of a general secondary education institution, educational process, management system, introduction of interactive teaching technologies, management functions, head of general secondary education institution model.*

Постановка проблеми. Нині існують різні погляди вчених на змішане навчання – від його повної абсолютизації як нової універсальної форми навчання, що впевнено заміняє традиційну, до використання його як інструменту подачі навчальних матеріалів. Однак незаперечним є той факт, що використання методів змішаного навчання уможливує надання освітніх послуг різного характеру, незалежно від місця розташування учнів і педагогічних працівників, навчання без відриву від основного виду діяльності, навчання осіб із особливими потребами, зниження витрат на навчання, доступ до освітніх ресурсів світу через використання сучасних засобів електронних комунікацій і цифрових технологій.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Управлінські засади у сфері освіти досліджували такі провідні вчені та практики, як І. Андрощук, В. Бондар, Д. Дзвінчук, Ю. Конаржевський, Л. Карамушка, В. Луговий, В. Маслов, Д. Новиков, В. Олійник та інші. Серед українських дослідників значення технологій дистанційного навчання у професійному розвитку педагогів вивчають І. Андрощук, Ю. Биков, С. Касьян, Л. Ляхоцька, В. Олійник. Проблемам адаптивного управління присвячені роботи Г. Єльнікової, З. Рябової (науково- методологічні основи адаптивного управління освітою), В. Маслова, М. Кириченка, В. Олійника (закономірності наукового управління закладами освіти), О. Касьянової, О. Моїсеєва (якість управління школою), Т. Борової (моделювання професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти), П. Третьякової, Н. Бояринцевої, С. Міті-

на (адаптивне управління педагогічними системами), Л. Фесик, Т. Шамової, Т. Давиденко (управління навчальним процесом в адаптивній школі). Розробленню й застосуванню критеріальної бази оцінювання освітньої діяльності присвячені праці Л. Даниленко, Г. Дмитренка, О. Зайченко, І. Іванюк, О. Локшиної, В. Мітіна, М. Поташника та ін.

Мета статті – проаналізувати дослідження вчених у галузі управління закладом загальної освіти в умовах впровадження змішаного навчання.

Відповідно до зазначеної мети **завданнями статті** є:

- проаналізувати позитивний досвід організації управління закладом загальної середньої освіти в умовах використання змішаного навчання;

- створити модель керівника ефективно функціонуючої системи управління закладом загальної середньої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки йдеться про «якісну освіту, яка є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства. Зусилля органів управління освітою всіх рівнів, науково-методичних служб за підтримки всього суспільства та держави мають бути зосереджені на реалізації пріоритетних напрямів розвитку освіти, подоланні наявних проблем, вирішенні перспективних завдань сталого розвитку», серед яких – «удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних та керівних кадрів системи освіти; підвищення їх управлінської культури».

У нормативних документах зазначається про необхідність зміни освітньої парадигми на розвиток закладу загальної середньої освіти як відкритої організації, тобто відкритої соціальної системи. Управляти цим розвитком можливо лише за умови використання механізмів стратегічного менеджменту.

Методи дослідження. Для вирішення поставленої мети використано теоретичні методи наукового дослідження: аналіз науково-педагогічної, науково-технічної та навчально-методичної літератури з теми дослідження; вивчення й узагальнення вітчизняного та закордонного педагогічного досвіду управління закладом загальної середньої освіти; збір відомостей щодо процесу управління освітньою діяльністю та застосування змішаного навчання у закладах загальної середньої освіти.

Результати дослідження. Управління закладом освіти в умовах змішаного навчання – система управління освітньою діяльністю, яка використовується для розроблення та поширення навчальних онлайн-матеріалів, організації освітнього процесу із забезпеченням спільного доступу. Важливу роль в управлінні закладом загальної середньої освіти відіграють принципи цілісного підходу до організації освітнього процесу (Андрощук, 2018), розвитку та вдосконалення колективу загалом, науково-обґрунтованої організації діяльності у єдиному вирішенні колективних завдань, колективної співтворчості, професійної компетентності, громадської активності, систематизованої перевірки обов'язків та виконання поставлених завдань.

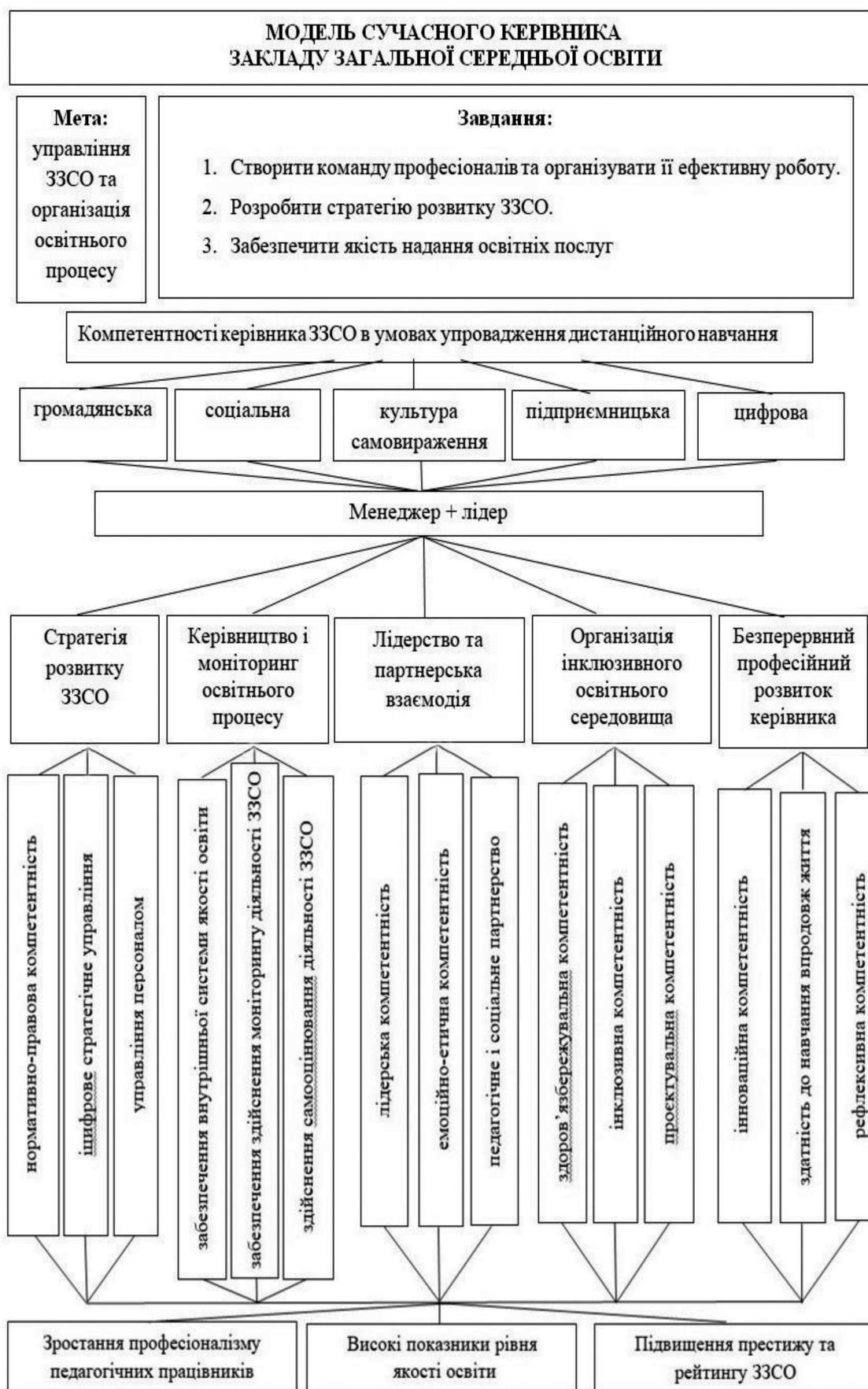

Рис. Модель сучасного керівника закладу загальної середньої освіти

Важливо розуміти, що для створення ефективної системи управління закладом освіти в умовах змішаного навчання, незалежно від його розмірів та місця розташування, кожен із суб'єктів управління має власні функції, котрі визначають завдання і зміст його управлінської діяльності. Провідну роль в освітньому процесі, трансформованому змінами у суспільстві, відіграють саме управлінці.

Аналізуючи дослідницькі роботи вітчизняних науковців та керуючись проєктом Професійного стандарту за професією «Керівник закладу загальної середньої освіти» у 2020 році (Наказ МОН від 27.12. 2019 р. №1640 «Проєкт професійного стандарту за професією. Керівник закладу загальної середньої освіти»), розробимо модель сучасного керівника закладу загальної середньої освіти (*далі* – ЗЗСО).

Основною метою професійної діяльності керівника ЗЗСО в умовах упровадження змішаного навчання є управління закладом освіти та організація освітнього процесу. На шляху до досягнення цієї мети слід визначити наступні завдання:

1. Створити команду професіоналів та організувати її ефективну роботу.
2. Розробити стратегію розвитку ЗЗСО.
3. Забезпечити якість надання освітніх послуг.

Успіху щодо виконання зазначених завдань досягне лише лідер, який одночасно є менеджером із притаманними йому громадянською, соціальною, підприємницькою, цифровою компетентностями та культурою самовираження. За цієї умови керівник ЗЗСО в умовах змішаного навчання має виконувати певні трудові функції. По-перше, це стратегія розвитку ЗЗСО, що має розвинену нормативно-правову компетентність, здійснює стратегічне управління ЗЗСО, управління персоналом.

Першочерговою та пріоритетною цю функцію вважає С. Калашнікова (2010), підкреслюючи, що саме професіоналізація управління є процесом, котрий сприяє формуванню новітнього світогляду та підвищенню професійного рівня управлінців загалом. І. Блохіна (2017) зазначала, що управління освітньою діяльністю у закладі загальної середньої освіти є складною, динамічною системою із досить складним і динамічним процесом, що набуває змін залежно від реальних умов.

Також важливою для керівника ЗЗСО в умовах змішаного навчання є функція організації внутрішньої системи забезпечення якості освіти, до якої належить компетентність забезпечення внутрішньої системи якості освіти, тобто здатність до дотримання загальних вимог організації внутрішньої системи забезпечення якості освіти та здійснення як моніторингові, так і самооцінювання діяльності ЗЗСО.

Із метою здійснення цієї функції Г. Єльніковою (2003) запропоновано використання моніторингу персоналу як інструментарію кваліметричних факторно-критеріальних моделей оцінки якості персоналу або його діяльності. Цінним для здійснення роботи є розроблений та обґрунтований Л. Калініною (2014) *суб'єктно-змістовий компонент* субмоделі системи інформаційного забезпечення організаційного механізму управління закладом загальної середньої освіти.

Лідерство та партнерська взаємодія – важлива функція керівника, що вміщує в собі лідерську, емо-

ційно-етичну компетентності педагогічного та соціального партнерства.

Для нашого дослідження важливою є модель школи трьох векторів розвитку довіри, розроблена Л. Лісовою (2018). Такий індивідуалізований підхід з урахуванням індивідуальних освітніх потреб здобувачів освіти залишається необхідним щодо підготовки професіоналів.

Скерована сучасними потребами суспільства функція організації здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища дає змогу індивідуалізовано підходити до кожного учня з огляду на його власні інтелектуальні та освітні потреби.

Не менш важливим є безперервний професійний розвиток керівника ЗЗСО. М. Кириченко (2018) та Г. Шелепко (2012) влучно стверджують, що модернізація змісту, форм і методів управлінської діяльності формує відкритого, демократичного, компетентного, гуманного, творчо спрямованого керівника, здатного виробити власний стиль управління, постійно оновлюючи зміст, форми і методи своєї діяльності. На думку Т. Хлебнікової (2013), це підкреслює необхідність упровадження в освітній процес сучасних методів, засобів та інноваційних технологій.

Зважаючи на зазначене вище, згідно з проведеним аналізом дослідних робіт вітчизняних науковців та керуючись проєктом Професійного стандарту за професією «Керівник закладу загальної середньої освіти» у 2020 році, нами розроблено Модель сучасного керівника закладу загальної середньої освіти (*див. рис.*).

Проаналізувавши роботи з означеної проблематики, можемо зробити висновок, що управління є складовою будь-якої системи, має свої обов'язкові ознаки, згідно з якими приналежність до більш загальної системи з метою збереження її стабільного функціонування та розвитку є головною та визначальною метою управління, яке самостійно, поза системою існувати не може. Складовою частиною управління є керівництво. Створення ефективно функціонуючої системи, що складена з її підсистем, і є головною метою керівництва. Нерозуміння цього призводить до руйнування всієї освітньої системи, до якої належить заклад загальної середньої освіти (Олійник, Андрощук, Остапівська та ін., 2020).

Успішний керівник має володіти технологією управління, методикою педагогічного аналізу, методами обробки інформації, методикою колективного творчого виховання, навичками організації та формування економічних, технологічних, технічних і етичних норм та нормативів тощо. Суб'єкти управління здійснюють проєктування професійного розвитку вчителя й реалізують його відповідно до стратегії супроводу цього розвитку.

Висновки. Таким чином, основна увага під час розроблення та впровадження систем змішаного навчання має бути спрямована на питання управління освітнім процесом, моніторингу якості освіти, інтеграції механізмів упровадження елементів очного, заочного, дистанційного, мережевого та індивідуального навчання з механізмами електронного спілкування та комунікації із зовнішніми системами. Із розвитком змішаного навчання у системі освіти все більше уваги

приділяється розробленню платформ, що відповідають міжнародним стандартам.

Важливою ідеєю є впровадження нової форми навчання в освітній процес закладів загальної середньої освіти шляхом використання інтегрованих форм навчання для формування компетентностей і морально-духовного світогляду здобувачів освіти. Із метою організації означеної форми навчання необхідно умовою є наявність ефективного зворотного зв'язку, що надає можливість учневі індивідуалізовано отримувати інформацію щодо індивідуальної траєкторії формування і розвитку компетентностей. Створення нової освітньої системи, а фактично якісно нової школи, де учень ефективно розвивається, навчається і виховується відповідно до індивідуальних особливостей і здібностей – одна із головних задач сучасного суспільства (Віролайнен, 2019, с.206). Сьогодні реалізувати означені завдання спроможний такий компетентний сучасник керівник, який усвідомлює усі завдання, що стоять перед очолюваним ним закладом освіти, в основі діяльності якого – концепція відкритої освіти, що здатна до швидкого реагування на соціально-економічні запити суспільства, індивідуальні та групові освітні потреби учнів.

Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі управління закладом загальної освіти в умовах упровадження в освітній процес можливих форм навчання, зокрема опису моделі змішаного навчання в закладі загальної середньої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Андрощук, І. М. (2018). Самоуправління професійним розвитком викладачів кафедр менеджменту польських закладів вищої освіти у системі відкритої освіти. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: науковий журнал. Серія «Педагогічні науки»*. Житомир. Вип. 2 (93). С. 13–21. Проект професійного стандарту за професією. Керівник закладу загальної середньої освіти: наказ МОН від 27.12. 2019 р. № 1640 (зі змінами, наказ МОН від 30.07.2020 № 982).

Калашнікова, С. А. (2010). Технологія застосування компетентісно орієнтованого підходу для професійної підготовки керівників навчальних закладів. *Теорія та методика управління освітою*. № 4. С.14.

Блохіна, І. П. (2017). Управління навчально-виховним процесом у ЗНЗ на засадах адаптивного підходу. *Інноваційний менеджмент у закладах освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* С. 55–61.

Сельнікова, Г. В. (2003). Основи адаптивного управління: курс лекцій. Київ: Центральний ін-т післядипломної педагогічної освіти. Кафедра менеджменту освіти. 104 с.

Калініна, Л. М. (2014). Теоретико-методичні засади інформаційного забезпечення організаційного механізму управління загальноосвітнім навчальним закладом: монографія. Київ. 285 с.

Кириченко, М. О., Маслов, В. І. (2015). Наукові засади та функції компетентного менеджменту у загальноосвітньому навчальному закладі: монографія. Луцьк: ВІППО. 188 с.

Шелепко, Г. А. (2012). Система управління загальноосвітніми навчальними закладами України: за-

кордонний досвід та шляхи демократизації. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 6 (1). С. 372.

Хлебнікова, Т. М. (2013). Управління навчальною діяльністю. Абетка керівника: навч.-метод. посібник. Харків: Основа. 224 с.

Олійник, В. В., Андрощук, І. М., Остапівська, І. І., Олешко, П. С., Пріма, Д. А. (2020). Формування інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Інформаційні технології і засоби навчання*. № 75 (1). С. 212–224.

Віролайнен, О. В. (2019). Організація моделі школи вільного вибору індивідуальної освітньої траєкторії в умовах упровадження технологій дистанційного навчання. *Молодий вчений*. №11 (75). С. 206.

Андрєєв, О., Бугайчук, К., Каліненко, Н., Колгатін, О., Кухаренко, В., Люлькун, Н., Ляхоцька Л., Сиротенко Н., Твердохлебова Н. (2014). Педагогічні аспекти відкритого дистанційного навчання: монографія. Харків: Основа. 212 с.

Лісова, Н. І. (2018). Державно-громадське управління розвитком загальної середньої освіти в малих містах України: монографія. Черкаси. 360 с.

REFERENCES

Androshchuk, I. M. (2018). Samoupravlinnia profesiinym rozvytkom vykladachiv kafedr menedzhmentu polskykh zakladiv vyshchoi osvity u systemi vidkrytoi osvity [Self-management of professional development of teachers of management departments of Polish higher education institutions in the system of open education]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka: naukovyi zhurnal. Seriya «Pedagogichni nauky»*. Zhytomyr. Vyp. 2 (93). S. 13–21. [in Ukrainian].

Proiekt profesiinoho standartu za profesiieiu. Kerivnyk zakladu zahalnoi serednoi osvity: nakaz MON vid 27.12. 2019 r. № 1640 (zi zminamy, nakaz MON vid 30.07.2020 № 982) [Draft professional standard by profession. Head of a general secondary education institution: Order of the Ministry of Education and Science of 27.12. 2019 №1640]. [in Ukrainian].

Kalashnikova, S. A. (2010). Tekhnolohiia zastosuvannia kompetentnisno oriietovanoho pidkhodu dlia profesiinoi pidhotovky kerivnykiv navchalnykh zakladiv [Technology of application of competence-oriented approach for professional training of heads of educational institutions]. *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu*. № 4. S.14. [in Ukrainian].

Blokhina, I. P. (2017). Upravlinnia navchalno-vykhovnym protsesom u ZNZ na zasadakh adaptivnoho pidkhodu [Management of the educational process in the CEE on the basis of an adaptive approach]. *Innovatsiinyi menedzhment u zakladakh osvity: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf.* S. 55–61. [in Ukrainian].

Yelnykova, H. V. (2003). Osnovy adaptivnoho upravlinnia [Fundamentals of adaptive management]: kurs lektsii. Kyiv: Tsentralnyi in-t pisliadyplomnoi pedagogichnoi osvity. Kafedra menedzhmentu osvity. 104 s. [in Ukrainian].

Kalinina, L. M. (2014). Teoretyko-metodychni zasady informatsiinoho zabezpechennia orhanizatsiinoho mekhanizmu upravlinnia zahalnoosvitnim navchalnym zakladom

[Theoretical and methodical bases of information support of the organizational mechanism of management of a comprehensive school]: monohrafiia. Kyiv. 285 s. [in Ukrainian].

Kyrychenko, M. O., Maslov, V. I. (2015). Naukovi zasady ta funktsii kompetentnoho menedzhmentu u zahalnoosvitnomu navchalnomu zakladi [Scientific principles and functions of competent management in a secondary school]: monohrafiia. Luts'k: VIPPO. 188 s. [in Ukrainian].

Shelepko, H. A. (2012). Systema upravlinnia zahalnoosvitnimy navchalnymy zakladamy ukraïny: zakordonnyi dosvid ta shliakhy demokratyzatsii [Management system of secondary schools of Ukraine: foreign experience and ways of democratization]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*. № 6 (1). S. 372. [in Ukrainian].

Khliebnikova, T. M. (2013). Upravlinnia navchalnoiu diialnistiu. Abetka kerivnyka [Management of educational activities. Alphabet of the head]: navch.-metod. posibnyk. Kharkiv: Osnova. 224 s. [in Ukrainian].

Oliinyk, V. V., Androshchuk, I. M., Ostapiovskaya, I. I., Oleshko, P. S., Prima, D. A. (2020). Formuvannia informatsiinoi kultury maibutnikh uchyteliv pochatkovoï shkoly zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii

[Formation of information culture of future primary school teachers by means of information and communication technologies]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*. № 75 (1). S. 212–224. [in Ukrainian].

Virolainen, O. V. (2019). Orhanizatsiia modeli shkoly vilnoho vyboru individualnoi osvitoi traiektorii v umovakh uprovdzhennia tekhnolohii dystantsiinoho navchannia [Organization of the model of the school of free choice of individual educational trajectory in the conditions of introduction of technologies of distance learning]. *Molodyi vchenyi*. № 11 (75). S. 206. [in Ukrainian].

Andrieiev, O., Buhaichuk, K., Kalinenko, N., Kolhatin, O., Kukharenyk, V., Lialku, N., Liakhotska L. (2014). Pedagogichni aspekty vidkrytoho dystantsiinoho navchannia [Pedagogical aspects of open distance learning]: monohrafiia. Kharkiv: Osnova. 212 s. [in Ukrainian].

Lisova, N. I. (2018). Derzhavno-hromadske upravlinnia rozvytkom zahalnoi serednoi osvity v malykh mistakh Ukraïny [State and public management of general secondary education development in small cities of Ukraine]: monohrafiia. Cherkasy. 360 s. [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 06.09.2021 р.

УДК 37.07.005.33

DOI: 10.37026/2520-6427-2021-107-3-25-31

Лідія ВОЗНЮК,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри освітнього менеджменту,
державної політики та економіки
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради,
м. Дніпро, Україна
ORCID: 0000-0002-3681-8811
e-mail: livoznuk@ukr.net

Людмила ШАПРАН,

кандидат технічних наук,
перший проректор
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради,
м. Дніпро, Україна
ORCID: 0000-0002-7963-9397
e-mail: Shapran.l.a@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті окреслено проблеми формування позитивного іміджу закладу загальної середньої освіти, що забезпечує його розвиток та позиціонує як відкриту соціально-педагогічну систему. У цих умовах цілеспрямована діяльність керівника закладу загальної середньої освіти стає важливою складовою змісту управлінської діяльності. Доведено, що позитивний імідж школи дозволяє швидко реагувати на інноваційні зміни та забезпечувати належну якість освітніх послуг для учнів.

Розглянуто зміст управління менеджером освіти щодо забезпечення конкурентоспроможності освітньої

організації. Наведено характеристику основних складових іміджу закладу загальної середньої освіти, серед яких: імідж освітніх послуг; імідж керівника; імідж персоналу; організаційна культура організації; ресурси закладу освіти; відкритість та зв'язки з громадськістю; формування «публісیتی» (публічності, гласності).

Розкрито основні напрями формування позитивного іміджу закладу загальної середньої освіти, до яких віднесено: наявність іміджевої стратегії закладів освіти; підтримку функціонування та розвитку закладів на основі іміджевої політики;